

Jak dostat mladé praktické lékaře na venkov?

David Halata

Nedostatek venkovských všeobecných praktických lékařů je palčivým problémem, který trápí celou Evropu. Demografický vývoj v České republice poukazuje na postupné prohlubování tohoto stavu, populace stárne a s ní stárnou také lékaři. Je uvěřitelnější tlak na zdravotní péči, jejíž dostupnost v regionech je jedním z měřítek kvality zdravotního systému.

Dotazníkové šetření a Go Rural

Pracovní skupina venkovského lékařství Společnosti všeobecného lékařství ČLS JEP (PSVL) spolu s Mladými praktiky (MP) a Institutem postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ) provedla v roce 2018 první dotazníkové šetření mezi mladými praktickými lékaři s cílem zmapovat motivační faktory ovlivňující ochotu mladých lékařů k práci na venkově. Výstupem byla dnes již obecně známá zjištění, že finanční podpora není jediným motivačním faktorem, ale že stejně tak důležitá je dostupnost a kvalita

škol a školek pro děti lékařů a zajištění kvalifikovaného zaměstnání pro partnera lékaře. Na výstupy dotazníkového šetření, z nichž vyplynulo, že až 86 % studentů medicíny nedostalo během studia dostatek informací ohledně venkovského lékařství, zareagoval pilotní projekt Go Rural nabízející mladým lékařům a medikům krátkodobé stáže v nadstandardně věcně i personálně vybavených ordinacích venkovských praktických lékařů ve třech regionech České republiky.

Po pěti letech proběhlo nové dotazníkové šetření, které mělo zmapovat případnou změnu výše uvedených motivačních faktorů s časovým odstupem. Nově byly zařazeny otázky ohledně typu praxe a rozsahu preferované práce. V předatestační přípravě v oboru všeobecné praktické lékařství (VPL) je přibližně 600 lékařů, v rámci studie bylo osloveno 300 lékařů, výsledná data jsou zpracována z asi 200 navrácených dotazníků, zúčastnila se tedy třetina všech lékařů v přípravě k atestaci. Jedná se o předběžná hrubá data, která budou dále podrobena hlubší statistické analýze.

Genderové zastoupení respondentů odpovídá rozložení studentů na lékařských fakultách podle pohlaví, kdy zhruba 70 % tvoří ženy. Práci venkovského lékaře zvažuje 54 % dotazovaných mladých praktických lékařů. Mezi hlavní zvažované faktory při výběru místa provozování praxe patří finance a výdělečnost praxe, dostupnost vzdělávání pro děti, kvalifikovaná práce pro partnera a nově též dostupnost navazující zdravotní péče. Mladí kolegové pozorují změny v poskytování zdravotní péče na venkově v podobě zhoršující se dostupnosti navazující péče. To klade mnohem větší nároky na práci venkovského lékaře.

Ilustrační foto. Všechny osoby jsou modely. Zdroj: iStock

Venkovské praxe – motivace

Nově zařazené otázky se zaměřily na preferovaný typ praxe, v níž chtějí mladí lékaři do budoucna působit, a na úvazkový rozsah této práce. V týmech primární péče (sdružených praxích) plánuje pracovat 65 % z nich, v single handed praxích (jeden lékař – jedna sestra) 32 % a v sítích (řetězcích) pouhých 3 %. Částečný úvazek v praxi VPL preferuje 77 % mladých lékařů. Rozdíly v odpovědích mezi ženami a muži jsou statisticky nevýznamné nebo zanedbatelné. Jedná se o velmi zajímavé výsledky, vezmeme-li v potaz, že týmy primární péče s možností částečných úvazků tvoří v České republice menšinu praxí VPL a většina současných pobídek cílí na náhradu stávajících lékařů v single handed praxích novými nástupci.

Pro mladé lékaře je motivující trvalá finanční bonifikace za práci na venkově (trvale vyšší kapitace, hodnota bodu, nižší daně), bonifikace zdravotních pojišťoven za větší rozsah práce venkovského lékaře (preventivní prohlídky, disease management, širší přístrojové vybavení POCT metodami včetně POCUS, návštěvní služba atd.), zajištění školy a školky pro děti lékařů, zajištění kvalifikované práce pro partnera lékaře a z jednorázových finančních pobídek poskytnutí bytu či pozemku pro stavbu domu.

Naopak nemotivující jsou jednorázové finanční pobídky na koupi ordinace a stipendia pro studenty lékařských fakult. Jakoukoliv formu stabilizační dohody odmítá 66 % dotazovaných.

Výuku oboru všeobecné praktické lékařství na lékařských fakultách považuje za nedostatečnou 82 % respondentů. O venkovském lékařství slyšelo během studia medicíny pouze 7,5 % z nich.

Závěrem lze konstatovat, že mladí praktici mají o práci na venkově zájem. Během studia na lékařské fakultě není ale studentům poskytován dostatek informací o oboru všeobecné praktické lékařství v celém jeho rozsahu a neodpovídá vzdělávacím standardům v řadě jiných zemí Evropy. Nejčastější finanční pobídky ze strany ministerstva zdravotnictví, krajů a zdravotních pojišťoven nejsou pro mladé lékaře motivující a často se o nich ani během studií nedozvědí. Většina praxí VPL je u nás vedena na principu single handed a snaha o jejich generační obměnu za pomoci nákladných motivačních programů bývá málokdy úspěšná. Mladí lékaři jednoznačně preferují práci v týmech primární péče a na částečné úvazky, což single handed praxe z principu neumožňují.

Výše jsou uvedeny pouze předběžné výsledky dotazníkového šetření. Plnohodnotné statistické zpracování právě probíhá. Závěry z uvedených dat lze tak nyní interpretovat pouze s určitou rezervou.

O průběhu a dosavadních výsledcích výzkumu byl 28. dubna 2023 informován zástupci PSVL ČLS JEP na osobní schůzce ministr zdravotnictví profesor Vlastimil Válek.

MUDr. David Halata

Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP
Ústav preventivního lékařství, Lékařská fakulta v Hradci Králové,
Univerzita Karlova
Ordinace Hošťálková, Zlínský kraj
E-mail: halatad@gmail.com

inzerce